

KULTURSKOLERÅDET

KULTURSKOLANS BETYDELSE FÖR REKRYTERING TILL HÖGRE KONSTNÄRLIGA UTBILDNINGAR

Resultat från en enkätstudie

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMOK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom opinionsbildning, ledarstöd, omvärldsbevakning, kurser och konferenser samt olika utvecklingsprojekt för att stärka förutsättningarna för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

Foto omslag och inlaga: Nadja Sjöström

© Kulturskolerådet 2025

Kulturskolerådet | Box 190 | 10123 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	4
RESULTAT FRÅN ENKÄT	6
Erfarenhet av kulturskola	6
Annan bakgrund än kulturskola	6
Kulturskolans betydelse	7
Antal terminer i kulturskola	7
Bedömning av kulturskolans verksamhet.....	7
Framtida yrkesliv.....	7
SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	9

FÖRORD

Kulturskolorna är den största offentliga satsningen vi har på barnkultur i Sverige.

Sammantaget lägger kommunerna över 3 miljarder på kulturskoleverksamhet. Efter biblioteken är kulturskoleverksamheten den största posten i kommunernas kulturbudget.

Biblioteken har lagstiftning och nationella riktlinjer. Kulturskolorna saknar detta och styrs utifrån lokala prioriteringar eller ett lokalt uppdrag. Riksdagen har dock 2018 antagit propositionen ”En kommunal kulturskola för framtiden - en strategi för de statliga insatserna”. I den presenteras mål för de statliga insatserna till kulturskolan. Målet är att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. För att nå det övergripande målet ska staten bidra till att tillgänglighet och jämlikhet främjas, utveckling av ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck, hög kvalitet såväl i den breda som i den fördjupade undervisningen samt god kompetensförsörjning.

Kulturskolan har också länge varit en central institution för barn och ungdomar som vill utveckla sina konstnärliga talanger inom områden som

musik, dans, teater och bildkonst. Via de lokala musik- och kulturskolorna skapas möjligheter för unga som vill bli verksamma inom konstnärliga områden och utgör en bas för rekrytering till högre konstnärlig utbildning.

Men hur stor andel av de som studerar på konstnärliga utbildningar har fått sin grundläggande utbildning på kulturskolor? Vilken betydelse har kulturskolan haft?

Många har vittnat om kulturskolans betydelse men faktiska siffror har saknats. Under hösten 2024 tog därför Kulturskolerådet initiativ till en undersökning om kulturskolans betydelse för rekrytering till högre konstnärliga utbildningar och resultatet presenteras i denna rapport. Undersökningen är baserad på en enkät som gick ut till studenter på landets högre konstnärliga utbildningar.

Vår önskan är att rapporten ska bidra till att öka det politiska engagemanget för kulturskolorna samt vara ett underlag för fortsatt diskussion om hur kulturskolorna kan stärkas och utvecklas så att fler unga får möjlighet till kulturutövande men också fortsatt vara betydelsefull för de unga som vill bli yrkesverksamma inom kulturområdet samt öka förståelsen för kulturskolans betydelse och position.

*Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet*

RESULTAT FRÅN ENKÄT

I detta avsnitt presenteras resultat från en enkät om kulturskolans betydelse för rekrytering till högre konstnärliga utbildningar. Enkäten gick ut till samtliga lärosäten som erbjuder konstnärliga utbildningar på högskolenivå.

Enkäten har besvarats av 403 studenter inom olika konstområden och från drygt 20 lärosäten. Medianåldern för respondenterna i enkäten är 24 år. 58 procent uppger att de är kvinnor, 41 procent män samt 1 procent uppger annat.

79 procent av respondenterna har minst en förälder med högskoleutbildning och 25 procent har minst en förälder som själva varit yrkesverksam inom ett konstnärligt yrke. 71 procent anger att de vuxit upp i en ort med mer än 20 000 invånare, 18 procent i en ort mellan 10 000 till 20 000 invånare samt 11 procent i en ort under 10 000 invånare.

Kulturskolerådets bedömning är att resultatet kan ses som representativt för gruppen som helhet.

ERFARENHET AV KULTURSKOLA

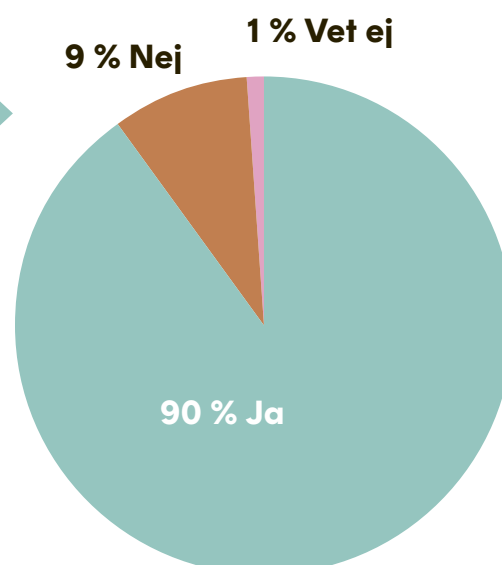
I enkäten fanns en fråga om respondenten deltagit i kommunal musik- eller kulturskoleverksamhet innan de påbörjade sin högre utbildning. Nio av tio respondenter uppger att de tidigare deltagit i kulturskoleverksamhet. Bland de respondenter som angett musik som huvudämne uppger 95 procent att de tidigare deltagit i kulturskola. För de med andra huvudämnen än musik är andelen 78 procent.

Antalet respondenter med andra ämnen än musik är dock för lågt för att möjliggöra en mer detaljerad analys på ämnesnivå.

ANNAN BAKGRUND ÄN KULTURSKOLA

För de som svarat nej eller vet ej på frågan om erfarenheter av musik- och kulturskola kunde i enkäten berätta om vilken typ av utbildningsbakgrund de hade innan de påbörjade en konstnärlig utbildning på högre nivå.

Några respondenter nämner att de gått estetiska programmet på gymnasiet med inriktning på musik eller teater. Folkhögskola med musik- eller teaterinriktning är också en återkommande utbildningsväg bland dem som inte gått i kulturskola. Några respondenter uppger att de tagit privatlektioner i musik eller teater, undervisning inom Svenska kyrkan eller beskriver sig som självlärd inom sitt konstområde. Det är vanligt att respondenterna kombi-

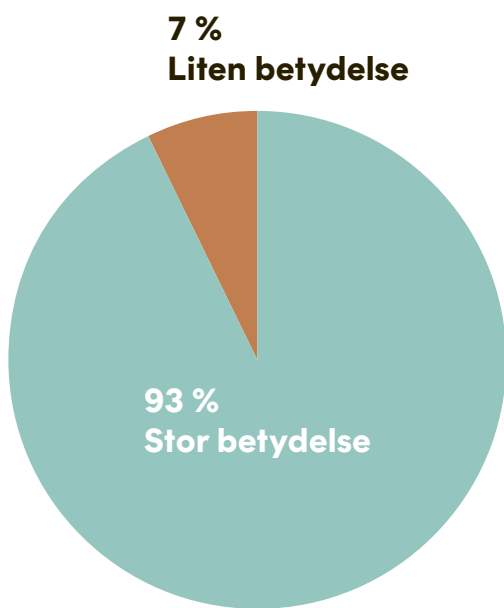

nerat olika utbildningsvägar, till exempel gymnasium med estetisk inriktning och folkhögskola.

KULTURSKOLANS BETYDELSE

Respondenterna i studien fick svara på vilken betydelse musik- eller kulturskolan hade för att de idag går på högre konstnärlig utbildning.

Enkätens svar visar att respondenterna tilldelar kulturskolan stor betydelse.

ANTAL TERMINER I KULTURSKOLA

Respondenterna i enkäten fick svara på hur länge de deltog i musik- eller kulturskola.

Enkätens resultat visar att nio av tio hade deltagit mer än fyra terminer i kulturskolans verksamhet.

BEDÖMNING AV KULTURSKOLANS VERKSAMHET

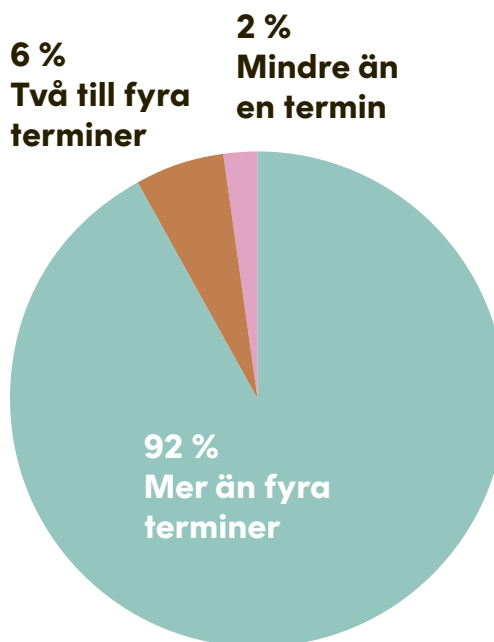
I enkäten fick respondenterna svara på vilket stöd de fått av kulturskolan samt ange sina erfarenheter.

94 procent av respondenterna menar att de fick stöd av pedagoger till utveckling och fördjupning inom sitt konstområde. 65 procent menar att de av kulturskolan fick kännedom om möjligheter att kunna

bli yrkesverksam som professionell kulturutövare. 64 procent uppger att de fick kännedom om att kunna bli yrkesverksam som pedagog/lärare. Åtta av tio menar att kulturskolan hade betydelse för att de fick kontakt med andra unga som var intresserade av konst och kulturutövande. Åtta av tio respondenter menar att de i kulturskolan var med i en verksamhet där de lyssnade på deras individuella behov och förväntningar samt hade goda möjligheter att kunna påverka och ha inflytande över verksamheten.

FRAMTIDA YRKESLIV

I enkäten fick respondenterna svara på om de trodde att de senare skulle vara verksamma som konstnärer eller som pedagog. Åtta av tio trodde att de skulle vara yrkesverksamma som konstnärer, sju av tio trodde att de även skulle arbeta som pedagoger.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Sammanfattningsvis visar enkätens resultat att kulturskolan spelar en avgörande roll för att förbereda unga människor för högre konstnärliga utbildningar. Den ger inte bara grundläggande färdigheter och kunskap, utan bidrar även till att skapa ett intresse och en motivation för att fortsätta inom konstområdet.

Kulturskolerådet ser behov av fler initiativ i den nationella politiken för att kulturskolan fortsatt ska kunna ge unga möjligheter till kulturutövande men också vara en betydelsefull del av utbildningskedjan och vara ett stöd för unga som vill bli yrkesverksamma som konstnärer eller pedagoger.

KULTURSKOLERÅDET VILL DÄRFÖR LÄMNA FYRA FÖRSLAG:

Ökat statligt ansvar för talangutveckling

Det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för kulturskolan (utifrån aktuell proposition) är att främja dess möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. Kulturskolerådet menar att det idag saknas adekvat stöd för talangutveckling och att det därför bör finnas ett statligt ansvar för talangutveckling inom olika konstområden. Regionernas ansvar för talangut-

veckling bör stärkas och klargöras inom kultursamverkansmodellen. Få kommuner har själva möjlighet att ta fram satsningar på talangutveckling inom alla konstformer och ett utvecklat regionalt arbete kunde stärka möjligheterna för unga som vill fördjupa sig inom en konstform. Till detta är det också nödvändigt att staten tydliggör sitt ansvar för att det finns nationella och internationella sammanhang där unga kan utvecklas.

Kulturskolelag

Kommunernas kulturskoleverksamhet skyddas inte idag av nationell reglering eller lagstiftning, vilket kan betyda att den kan prioriteras bort om exempelvis kommunens ekonomi är dålig. Detta kan skapa oacceptabla skillnader för barns möjligheter till kulturutövande. Kulturskolerådet vill därför se en lag som säkrar att kulturskolorna fortsatt kan verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att stärka barn och ungas kulturutövande, konstnärliga uttryck och färdigheter, främja konstformernas utveckling och intresset för konstnärlig bildning och utbildning samt bidra till goda uppväxtvillkor.

Lagen bör likt bibliotekslagen kräva lokala och regionala kulturskoleplaner som följs upp och visar på vilka ambitioner som finns, vilket kan öka det lokalpolitiska engagemanget för barns kulturutövande och därmed alla barn och ungas likvärdiga tillgång till kulturskolans verksamhet.

Tydligare prioritering på unga

Kulturskolerådets vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet. Vi menar vidare att det finns goda skäl till att prioritera barn och unga, främst utifrån att det redan finns politiskt antagna mål, styrdokument och konventioner. I Kulturskolerådets rapport "Var kommer barnen in?" kan vi dock se att endast 36 procent av regionernas kulturverksamhet riktas till unga. Vad betyder det att prioritera och särskilt uppmärksamma barn och unga inom kulturpolitiken? I tidigare nämnda rapport konstateras det att regionerna har svårt att svara på frågan om hur stor andel av resurserna som läggs på barn och unga. Här behövs kraftfulla åtgärder och förbättrade system så att det enkelt går att följa och utvärdera ambitionerna för barn och unga. En översyn bör göras för att se hur regelverk, instruktioner och uppföljningssystem kan upprättas så att en nationell myndighet kan sammanställa detta och årligen rapportera situation och utvecklingsbehov. Kulturskolerådets bedömning är att samtliga nivåer bör sträva mot att minst 60 procent av resurserna riktas till barn och unga. Det är utmärkt att barn och unga omnämns som prioriterade i olika styrdokument och konventioner, men det är av högsta vikt att också titta på utfallet och efter det prioritera utvecklingsinsatser och omprioriteringar.

Bättre förutsättningar för regioner att främja ungas kulturutövande

Nuvarande förordning (2010:2012) omfattar biblioteksverksamhet men inte kulturskoleverksamhet. Förordningen har även utmaningar då den blandar såväl konstformer med verksamhetsformer som vilka delar av kulturlivet den omfattar. Inom film är det hela det filmkulturella området som skall främjas, men inom teater, dans och musik avgränsas stödet till professionella. Den regionala kulturen har starkt bidragit till att utveckla kulturskolornas verksamhet i vissa regioner, exempelvis inom filmområdet. Flera har dock påpekat att gällande förordning försvårar arbete med ungas kulturutövande och samarbete med kulturskolor inom alla konstområden. Via regionerna finns det goda möjligheter att bidra till att stärka ungas möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Det är också glädjande att kulturskolornas betydelse har fått en mer central roll i de regionala kulturplanerna. Det är då problematiskt om viljan att satsa på unga ska begränsas av gällande förordning. Det regelverk som idag styr statens stöd till regional kulturverksamhet rymmer biblioteksverksamhet, men inte kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet bedömer att ett stärkt regionalt arbete kan utveckla barns möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet.

Avs:
Kulturskolerådet
Box 190, 101 23 Stockholm

KULTURSKOLERÅDET

